

Besluitformulier
Algemeen Bestuur GGD Zaanstreek-Waterland

Datum vergadering:	13 juli 2023
Onderwerp:	Verkenning Vormen Samenwerking GGD-ZW en VrZW
Nummer:	12
Status	Ter vaststelling
Naam Steller:	Saskia van den Broek / Anton Kok
Korte inhoud: 1. <u>Inleiding en aanleiding</u> In de afgelopen jaren is succesvol samengewerkt tussen de GGD-ZW en Veiligheidsregio ZW op diverse terreinen, waaronder de coronacrisis en andere crisissituaties. Deze samenwerking heeft zich voortgezet en ontwikkelt zich nog steeds verder. Met name de coronacrisis en de brede daarmee samenhangende vraagstukken hebben er voor gezorgd dat 'de vonk' tussen beide gemeenschappelijke regelingen is overgesprongen en er aanleiding is om de kansen die verdergaande samenwerking biedt te onderzoeken. Niet alleen in huidige opgaven, zoals implementatie van de Omgevingswet of nieuwe actuele crises, maar ook op terreinen van bedrijfsvoering kan de verbinding tussen beide organisaties van toegevoegde waarde zijn. Voor de directeuren is de afgelopen tijd vast komen te staan dat medewerkers van beide organisaties elkaar kunnen versterken en inspireren. Onze beide gemeenschappelijke regelingen hebben, in tegenstelling tot bijvoorbeeld gemeenten, een divers maar overzichtelijk takenpakket. Hierdoor werkt in de organisaties ook een tamelijk eenzijdige populatie aan beroepsgroepen en achtergronden, met als gevolg een zekere monocultuur. Door intensievere samenwerking vermengen deze culturen en kunnen professionals elkaar nadrukkelijk versterken. In het land zien we diverse vormen van samenwerking tussen Veiligheidsregio's en GGD'en en de genoemde ontwikkelingen maken het dan ook gewenst om deze opties ook in Zaanstreek-Waterland nader te verkennen. VrZW is actief bezig met grote opgaven op het gebied van haar kerntaken: het inrichten van een toekomstbestendige brandweezorg en het versterken van crisisbeheersing. Regionale en landelijke ontwikkelingen maken dat de verwachting is dat deze inzet onontkoombaar is en de komende jaren veel van onze tijd en aandacht zal opslokken. Beide bewegingen brengen onder andere een forse uitbreiding van de personele capaciteit met zich mee en vragen daardoor automatisch ook om extra aanvulling op de ondersteunende functies. Een intensievere samenwerking met een natuurlijke partner kan wellicht helpen om dit beheersbaar te houden. Voor VrZW is het vanwege haar toekomstbestendigheid bovendien van belang om de organisatie te doen groeien op het gebied van diversiteit en inclusie. De GGD-ZW heeft in het kader van GGD 3.0 en na afronding van de corona-inzet een nadere analyse gemaakt van de sector Bedrijfsvoering. Dit heeft onder meer geleid tot een incidentele extra investering ten behoeve van bedrijfsvoering voor de komende drie jaar. Echter de GGD blijft met haar huidige schaalgrootte kwetsbaar en de bedrijfsvoerings-eisen op het gebied van bijvoorbeeld Informatieveiligheid nemen alleen maar toe. We denken dat we door samenwerking beter in kunnen spelen op de behoeften en eisen van gemeenten, burgers en partners en ons beter aan kunnen passen aan mogelijke veranderingen in ons gezamenlijk werkgebied. Doordat er sprake is van twee zeer vergelijkbare bestuurlijke structuren kan er ook in de bestuurlijke advisering en de besluitvormingstrajecten grotere doelmatigheid ontstaan bij verdere integratie van de organisaties.	

De GGD heeft ambtelijk en daarna ook bestuurlijk de wens uitgesproken op korte termijn de mogelijkheden tot vergaande samenwerking met de Veiligheidsregio te verkennen. Na de gesprekken met de GGD, over samenwerking, heeft VrZW ook contact opgenomen met het Dagelijks Bestuur en vervolgens alle burgemeesters telefonisch op de hoogte gebracht. Alle burgemeesters waren positief over het idee om een verkenning uit te voeren naar verdere samenwerkingsvormen.

Zij hebben VrZW de opdracht gegeven om een startmemo op te stellen. In deze startmemo wordt aangegeven welke mogelijke richting de verkenning zal nemen.

Het doel van het startmemo is om duidelijkheid te verschaffen over de scope en de focus van de verkenning, zodat alle betrokken partijen een helder beeld hebben van de te volgen koers.

2. Doel van de verkenning

Het doel van de verkenning is inzicht te verkrijgen in de verschillende vormen van samenwerking die mogelijk zijn om potentiële voordelen en uitdagingen te identificeren. Hierbij streven wij ernaar om een gedegen basis te leggen voor verdere besluitvorming.

Redenen van de verkenning

Belangrijke niet limitatieve redenen om verdere samenwerking te verkennen zijn gelegen in:

1. Synergie op inhoud:

GGD en Veiligheidsregio hebben ieder een eigen primaire taakstelling, beleidsdoelstellingen en positionering. Waar dat mogelijk is, willen we onze krachten bundelen en synergie creëren op inhoudelijk gebied. In toenemende mate raken de vraagstukken in de publieke gezondheid en de publieke veiligheid elkaar. Dat zien we in het dagelijkse werk en in crisissituaties.

Denk bij het eerste bijvoorbeeld aan de (gezamenlijke) advisering inzake de vergunningverlening en over een veilige en gezonde leefomgeving.

In crisissituaties speelt de bij de Veiligheidsregio geplaatste GHOR een rol in de opgeschakelde publieke zorg. Hiermee is de GHOR een verbindingsschakel tussen Veiligheidsregio en GGD. Die rol neemt aan betekenis toe omdat de crises in de toekomst naar verwachting steeds vaker de publieke gezondheid zullen raken.

2. Stroomlijnen politiek bestuurlijke besluitvormingsprocessen:

De GGD en de Veiligheidsregio werken als uitvoeringsorganisaties met twee gemeenschappelijke regelingen voor de zeven deelnemende gemeenten.

Aansluiting bij lokale en bovenlokale beleidsprioriteiten is essentieel, wat vraagt om nauwe afstemming in lokale beleidsnetwerken. In de jaarlijkse planning- en control cyclus worden de plannen en de verantwoording over de uitvoering voor zienswijze voorgelegd aan gemeenteraden.

De bestuurlijk besluitvorming vindt primair met de portefeuillehouders plaats en dus met wethouders gezondheid over de GGD en burgemeesters over de Veiligheidsregio. Een sterke lokale verankering van de uitvoering van het lokale en regionale beleid is daarbij de focus. Het op elkaar aan laten sluiten van besluitvormingsprocessen biedt de gelegenheid de synergie tussen publieke gezondheid en publieke veiligheid te versterken.

3. Toekomstbestendigheid en robuustheid:

In een snel veranderende en veeleisende omgeving/maatschappij is het essentieel dat we voldoende robuust zijn om met een goed gevoel de toekomst tegemoet te zien. Samenwerking zoals op het gebied van bedrijfsvoering biedt flexibiliteit, bevordert innovatief handelen en bereidt ons beter voor op toekomstige uitdagingen. Het stelt ons in staat om gezamenlijk nieuwe kansen te benutten en

onze organisaties aan te passen aan veranderende maatschappelijke behoeften. Denk hierbij aan:

- a) **Delen van faciliteiten/ personeel:** Door verder samen te werken kunnen wij onze krachten bundelen en daarmee opdrachten voor nu en in de toekomst beter uitvoeren.
Te denken valt aan gedeelde faciliteiten voor gebouwbeheer en bepaalde functies binnen P&O, ICT en facilitair.
- b) **Arbeidsmarktpositie:** Door samen te werken kunnen we onze positie op de arbeidsmarkt versterken door gezamenlijke initiatieven op het gebied van talentontwikkeling, arbeidsmarktstrategie en diversiteit & inclusiviteit.
- c) **Versterking van expertise:** Samenwerking vergroot onze kennis en expertise door bijvoorbeeld gezamenlijk beleidsonderzoek, implementeren van innovaties en het gericht uitwisselen van ervaringen.
- d) **Aangescherpte wetgeving en eisen van toezichthouders:**
Samenwerking gericht op het voldoen aan een scherper normenkader en proactieve strategische planning voor optimale wet- en regelgevingsaanpassing. Denk aan: Wet Open Overheid, Algemene Verordening Gegevensbescherming, Baseline Informatieveiligheid en de Omgevingswet.
- e) **Financiële stabiliteit:** Het samenvoegen van middelen en het delen van lasten kan de financiële positie van de organisatie versterken.
- f) **Omvang regio:** Een belangrijke overweging voor verdere samenwerking tussen onze organisaties is het feit dat we opereren in een kleine regio met relatief kleine organisaties. Momenteel bedienen we ieder zeven gemeenten. Echter, in de toekomst bestaat de mogelijkheid dat enkele gemeenten zich buiten de regio gaan voegen, wat het voortbestaan van onze organisaties afzonderlijk moeilijker zou kunnen maken.

4. Het beeld van de samenwerking tussen GGD-en en Veiligheidsregio's in Nederland

In Nederland wordt tussen GGD-en en Veiligheidsregio's intensief samengewerkt. Het beeld in Nederland laat zich in navolgende termen schetsen:

1. **In de rampenbestrijding en crisisbeheersing:**
Alle GGD-en en veiligheidsregio's werken samen in de rampenbestrijding en crisisbeheersing. De ervaring met corona heeft ons geleerd dat een crisis in de publieke gezondheid ook een sterke component van publieke veiligheid kent. En andersom is dat ook het geval: zo roepen waterbeheersing en natuurbrandbestrijding gezondheidsvragen op omdat waterberging de kans op infectieziekten vergroot. Een integrale benadering is noodzakelijk. De verwachting is dat de betekenis van de integraliteit in de toekomst toe gaat nemen.
2. **In operationele processen:**
Ook in niet crisissituaties is er sprake van samenwerking tussen GGD-en en veiligheidsregio's. Van oudsher zien we dat in de advisering bij evenementen. De Omgevingswet verbreedt het perspectief naar advisering over de inrichting van de leefomgeving. De verwachting is dat klimaatverandering de samenhang in vraagstukken verbreedt.
Ook in de bevordering van gezond leven en brandveilig leven vindt samenwerking op allerlei manieren plaats. Er is een breed pakket aan gezamenlijke activiteiten zichtbaar.
Op drie plaatsen in Nederland (Twente, Midden-West-Brabant en Limburg-Noord) heeft de gezamenlijke inspanning in het kader van gezond leven en brandveilig leven geleid tot de inrichting van een Risk Factory (belevingscentrum).
3. **Samenwerking op projectbasis:**
Organisaties kunnen samenwerken op projectbasis om specifieke doelen of taken te bereiken. Dit kan tijdelijk zijn en gericht zijn op een specifiek project of initiatief. Door gezamenlijk expertise en middelen in te zetten, kunnen organisaties profiteren van gecombineerde capaciteiten en een beter resultaat behalen.

In veel regio's wordt het regionaal risicoprofiel gezamenlijk opgesteld door een projectorganisatie die de relevante beleidsmatige analyses maakt.

4. Samenwonen in een pand:

Er zijn GGD-en en Veiligheidsregio's die één locatie delen. Voorbeeld: Drenthe.

5. In shared service centers:

Organisaties kunnen samenwerkingsverbanden aangaan door middel van shared service centers. Hierbij worden ondersteunende veelal bedrijfsvoeringsfuncties gedeeld door meerdere organisaties. Voorbeelden: Noord-Holland-Noord, Zuid-Limburg en Gelderland-Zuid.

6. Samengaan in één organisatie:

In regio's zijn de GGD en de Veiligheidsregio samengebracht in één gemeenschappelijke regeling; te weten Fryslân, Gelderland-Midden, Kennemerland en Limburg-Noord.

De vormgeving van het Algemeen Bestuur is in deze regio's niet overal gelijk. Dat leidt er toe dat besluitvormingsprocessen ook niet overal gelijk zijn georganiseerd. Samengaan in één organisatie betekent niet dat de GGD of Veiligheidsregio hun eigen identiteit verliezen: het blijven specifieke taakvelden met eigen beleidsinhoudelijke prioriteiten en uitvoeringsprocessen.

Uit recent onderzoek is gebleken dat de vier regio's Fryslân, Gelderland-Midden, Kennemerland en Limburg-Noord lagere kosten hebben van de jeugdgezondheidszorg uitgedrukt in een prijs per kind en dat is toe te wijzen aan een lagere overhead.

5. De verkenning naar drie organisatiemodellen

Op dit moment is voor onze regio nog niet duidelijk welke vorm van samenwerking het beste past. Dit kan variëren van alleen de huisvesting delen, tot de gehele bedrijfsvoering delen of een verdergaande vorm van samenwerking tussen beide organisaties.

De verkenning naar toekomstige organisatiemodellen richt zich op drie hoofdvormen:

- A. *Samenwonen in een pand*: De uitkomsten van de business case 'Samen Sterker' maken duidelijk waar winstpunten te halen zijn.
- B. *Shared Service center*: Wat levert het delen van een aantal bedrijfsvoeringsfuncties op?
De toetssteen is of via schaalvoordelen door inhoudelijk synergie en samenwerking in de bedrijfsvoering de toekomstbestendigheid van de GGD en de Veiligheidsregio groter zal zijn.
- C. *Samengaan in één organisatie*: we onderzoeken of via het op elkaar aansluiten van strategieën, structuren, processen en middelen de toekomstbestendigheid van de GGD en de Veiligheidsregio groter zal zijn.

In de verkenning onderzoeken we tevens opties voor de inrichting van de besturing door het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en het directiemodel.

In oktober zullen de eerste resultaten van de verkenning worden gepresenteerd, gevolgd door een rapport dat naar verwachting aan het einde van het jaar kan worden aangeboden. Tijdens deze presentaties zullen wij u in de beide Algemeen Besturen op de hoogte brengen van de bevindingen van de verkenning en onze voorkeur voor de vorm waarin de samenwerking het beste kan worden gegoten. Het uiteindelijke doel van deze inspanningen is het creëren van toekomstbestendige organisaties die in staat zijn om effectief en efficiënt te opereren op het gebied van veiligheid en gezondheid, zowel nu als in de toekomst. We streven ernaar samenwerkingsvormen te ontwikkelen die ons in staat stellen om de uitdagingen van deze tijd aan te gaan en tegelijkertijd te anticiperen op toekomstige ontwikkelingen.

6. Financiën

De verkenning voeren we op eigen kracht en dus zonder inzet van externe deskundigen uit. Nadat een keuze voor een organisatiemodel is gemaakt, vragen we in het Algemeen

Bestuur budget voor deskundige en onafhankelijke begeleiding in het uitwerken van het organisatiemodel.

Voorstel:

Het Algemeen Bestuur wordt gevraagd:

- in te stemmen met het onderzoeken van een verdere verkenning van de samenwerking tussen VrZW en GGD-VrZW.